

GEMENC KINCSTÁROSA

Az ártéri erdő szívében élt évtizedeken keresztül. Erdészként pákász is volt. Halászott, erdőt nevelt, járta és óvta a területét, ha kellett gyalog, gépkocsival vagy ladikon. Ismerték a szarvasok, szomszédai voltak a vaddisznók, a rétisasok pedig barátként üdvözölték. Babos Imre bácsi – ahogy szólítani szokták – visszajár egykori szolgálati lakásába, a ma már Halászati Kiállításként ismert, az erdei vasút Lassi állomásán található, közel száz éves épületbe. Nem nosztalgiazik, világlátását, tapasztalatát, tudását, egyszerűen Gemenc kincseit nyújtja át a felnövekvő nemzedéknek, a bakancsos turistának vagy a betoppáné erdőjáróknak.

• Honnan hozta a természet szeretetét?

- Édesapám, nagyapám erdész volt, szenvedélyesen szerették a természetet, ez biztosan hatással volt rám. Apám Bátaapátiban, az Apponyi grófok uradalmában szolgált, majd a II. bécsi döntés után az erdélyi Oklándba költözött a családdal. Ott születtem 1944-ben. A II. világháború után visszajöttünk. Édesapám Gemencen és a környékén kapott munkát, így már kiskorom óta jártam vele az erdőt, és hamarosan úgy ismertem, mint a tenyeremet. Senki nem várta el, hogy erdész legyek, de számomra ez nem volt kérdés.

• Hamar megismerte a vízi élet rejtelmét is?

- Játszva sajátítottam el a mesterfogásokat. Az első emlékeim egyike, hogy a gemenci erdőgazdaságnál szolgált és országosan ismert fővadász, Zilai János édesapja egy hideg téli napon elvitt bennünket Gógára. Akkor láttam először csukaütést. Figyeli az ember a tükörjég alatt úszó csukát. Majd amikor a hal fölmerészkedik közvetlenül a jég alá, akkor azt a feje környékén megüti, a nyomástól a csuka elszedül, az ügyes halász pedig gyorsan léket vág és kiveszi a zsákmányt.

• Gemenc akkor már protokoll és zárt terület volt. Gyermekként mit érzélt mindebből?

- Van sok érdekes történetem. Az egyik legemlékezetesebb decemberben történt. Tizenhat éves lehettem, amikor a barátokkal éppen az erdei kisvasút gemenci deltavágányánál voltunk. Jött a vonat, ám kisiklott. De ne gondoljon senki látványos balesetre, ez csak egy kis huppanás volt. Segítettünk visszahelyezni a kocsit a sínre. Ekkor találkoztam életemben először a híres és csodaszép színésznővel, Domján Edittel, aki a gemenci vadászházba jött karácsonyozni.

• Miután erdész lett, azonnal Gemencen kezdte meg a munkát?

- Egy kis kitéréssel. Először a Vértesben szolgáltam, majd 1965-ben visszakerültem. Bátaapátiban az Apponyi kúriában kaptam szolgálati lakást, ahol annak idején édesapám is szolgált. 1968-tól viszont gyakorlatilag a Gemenci erdőben dolgoztam, hozzám tartozott Nagyrezét, Lassi Gyöngyösoldal és Szomfova.

• A Lassiban lévő erdészház mindentől távol esett, nem hiányolta a társaságot?

- Volt nekem társaságom! Nem egyszer fordult elő, hogy a Malomtelelő partjáról láttam, amint egy rétisas kiemelte a halat a vízből. Felém repülve megriadt, elejtette a halat, erre meg én ijedtem meg, mert az éppen elém pottyant. Mondtam is magamban, hogy égből pottyant ez a két kiló körüli ponty. Felnéztem a sasra, majd jókedvűen utána szóltam, hogy te most visszamész, fogsz magadnak másikat, én meg köszönöm szépen az ebédet.

• A szarvasokat is névről ismerte?

- Nehéz barátkozni velük, mert félénkek. Egyszer az árvízvédelmi töltésen mentem autóval, amikor egy rudli szarvas húzott át előttem. Egy tehén és a borja azonban vacillált. Megálltam. Azok is megálltak, majd visszafordultak. Amikor újból elindultam, a borjú

1. Babos Imre ötlete volt a játszótér a Lassi megállónál
2. Az egykori szolgálati lakásban ma halászati kiállítás látható
3. Halászokkal 1975 táján
4. Faanyag szállítás lovasfogattal az 50-60-as években (Fotó: Babos Imre)

meggondolta magát, átfutott a kocsit előtt. Újból megálltam. A tehén még mindig nem mozdult. Gázt adtam, lassan elindultam. Ekkor hirtelen meggondolta magát és úgy ugrotta át az autót, hogy belerúgott a szélvédőjébe. Éreztem, hogy billen az autó. Majdnem lerúgott autóstól a töltésről. Szerencsére senkinek sem lett baja. Sem a vadnak, sem az autónak, sem pedig nekem.

• Erdészként milyen munkát szeretett végezni a legjobban?

- Új erdőket létrehozni. Igazi sikerélmény volt látni, hogy a jól előkészített talajba, a megfelelően visszametszett gyökerekkel elültetett csemeték a következő évben megeredtek. Persze tudomásul kellett venni a kudarcokat, hisz azokból is tanultunk.

• Kíváncsivá tett!

- Egyik tavasszal érdekes módon a fák egy része nem hajtott ki. Kiderült, hogy az elszaporodott kószapocokok a 3 hektárból kettőt teljesen kirágtak. Szabadon garázdálkodtak, mert a vadvédelmi kerítés miatt a vaddisznó nem tudott bemenni a területre. Ráadásul úgy elburjánzott a szeder a területen, hogy a ragadozó madarak sem látták meg, hogy mit művelnek a rágszálók. Ki kellett vágni és újra kellett telepíteni az erdőrészt.

• A munka mellett volt ideje halászni is?

- Mindig volt rá lehetőségem. Nekem a mindennapi élet meghatározó részét jelentette a halászat és a dunai mellékágak csónakos bejárása. Olyan voltam, mint egy pákász, ha már ladikban ültem, halásztam is. A Duna meghatározott mindent. Előfordult, hogy a magas vízállás miatt fél lábszárig a vízben rakodtuk az uszályokat Nyárilleglőn. Árvíz idején pedig abból állt a munkám, hogy Pörböllynél a gáton túl beültem a ladikba, egész nap eveztem, és mire bejártam a területemet, lejárt a munkaidőm.

• A területen dolgozó hivatásos halászokkal milyen kapcsolata volt?

- Erre a kérdésre szintén kedves emlék jutott az eszembe. A '70-es évek elején történt, egy téli napon. Jártamban embernyomokra lettem figyelmes. A végére akartam járni a dolognak, ezért követtem a nyomokat, és eljutottam a halászközig. Éppen az úgynevezett záráshoz szükséges hálómennyiséget mérték föl. Örömmel üdvözöltük egymást Hosszú Pistával – Katinka nagypapájával –, aki egyúttal meghívott magukhoz halpaprikásra. Persze, hogy elfogadtam. Metsző hidegben legyalogoltam Kisrezétbe, a halásztanyára, majd a finom éték után vissza. Ez volt az aznapi program.

• Lassiban, az egykori erdészházban – ahol Ön is sokáig élt – a Gemenc Zrt. Halászati Kiállítást rendezett be. Ott sokszor Ön fogadja a turistákat és bemutatja az ártéri erdő kincseit. Miért vállalta ezt a feladatot?

- Visszahúz a szívem. Magát az erdőt szeretem. A természetet, a fákat, a vadat, a vizet, a halat, a madarakat. Még itt éltem, amikor javasoltam, hogy a kertet alakítsuk át játszótérre. Fontos volt számomra, hogy az ide érkező turista minél többet kapjon Gemenc értékeiből. Csodákat lehet látni itt hajnalonta vagy éppen késő este. Ezt mesélem el mindenkinek. Beszélek azokról az emberekről és életmódjukról, akik több száz évvel ezelőtt éltek itt. Bemutatom Sárköz történelmét, beszélek a hajómalmokról, a halászkörről, pákászokról, azokról az emberekről, akik az itteni mindig megújuló természetnek köszönhetik a napi betevőjüket, hajlékuk építőanyagát, téli tüzelőjüket, egyszerűen az életet.

Baricz Árpád